

Links de plaquette ter nagedachtenis aan János Csere in Harderwijk. Rechts een beeltenis van hem door de Roemeense kunstenaar Gy. Szabó Béla.

ZSÓFIA, SZABOLCS EN RÓBERT STAAN IN EEN LANGE TRADITIE

Zsófia Bogyó, Szabolcs Kiss en Róbert Lészai zijn de meest recente drie van een lange reeks Hongaarse theologische studenten die op uitnodiging van Stichting Fundament in Nederland studeerden. Tientallen gingen hen in de laatste decennia voor. Minder bekend is dat zij al voorgangers hadden in de zestiende eeuw.

De eerste theologische studenten uit Hongarije arriveerden hier namelijk al in 1595. Nu was het in die tijd zeker niet ongebruikelijk dat studenten uit verschillende landen naar buitenlandse universiteiten trokken om te studeren. Dit internationale verkeer werd aangeduid als 'peregrinatio academica', oftewel een academische reis, en de studenten heetten 'peregrinus' (vreemdeling, reiziger). Toch namen de Hongaarse 'peregrini' een uitzonderlijke plaats in: zij kwamen hier omdat Hongarije vanwege Ottomaanse en Habsburgse onderdrukking lange tijd geen eigen protestantse theologische opleiding had.

'VAN HARDERWIJK'

Een van de 'peregrini' was János Apáczai Csere. Hij nam een uitzonderlijke plaats in. Tot op vandaag wordt Csere, die geboren werd in het Transsylvaanse Apáca in het huidige Roemenië, in Hongarije namelijk geëerd als een culturele en wetenschappelijke grootheid: menige straat draagt zijn naam en datzelfde geldt voor scholen en andere culturele instellingen. Er is zelfs een planetoïde naar hem vernoemd: planetoïde (29836) Apáczai.

Csere, die slechts 34 jaar oud werd, studeerde theologie in

Franeke, Leiden en Utrecht, maar promoveren deed hij aan de Universiteit van Harderwijk. Deze Gelderse Academie werd gesticht in 1648, maar in 1811 weer opgeheven. Zij had overigens niet zo'n beste naam. Wie 'van Harderwijk kwam' gold in wetenschappelijke kring als iemand met een bedenkelijke academische reputatie.

In het geval van Csere lijkt dat nog versterkt te worden door het feit dat zijn proefschrift (over de zondeval) slechts 22 pagina's telde. Maar dat is onterecht: dissertaties hadden in die tijd over het algemeen een beperkte omvang, omdat ze vooral dienden als uitgangspunt voor de academische discussie waarin de promovendus zich moest bewijzen.

Csere bewees zijn wetenschappelijke kwaliteiten met name in een flink aantal publicaties, waaronder de eerste Hongaarse Encyclopedie. Hij wordt tot op vandaag beschouwd als pionier van de Hongaarse wetenschap. In 2001, 350 jaar na zijn promotie, werd aan de muur van de Catharinakapel in Harderwijk (de voormalige aula van de Universiteit) een plaquette onthuld, waar Hongaren tot op vandaag door middel van erekransen blijf geven van hun eerbied voor hun grote landgenoot. «

2024: KEERPUNT VOOR STICHTING FUNDAMENT

Het jaar 2024 zal voor Stichting Fundament de annalen ingaan als het jaar waarin een ingrijpend besluit moest worden genomen: het bestuur zag zich genooddaakt het werk van de stichting op termijn te gaan afbouwen. Het heeft daarvoor een periode van drie tot vijf jaar uitgetrokken.

Zsófia Bogyó verdedigt haar masterscriptie aan de Theologische Universiteit Utrecht.

Meerdere ontwikkelingen vragen hierom. De meest zichtbare is de financiële situatie: al een aantal jaren nemen de inkomsten af met als voornaamste oorzaak de vergrijzing van het donateursbestand. Deze trend is onomkeerbaar. De meerjarenbegroting dwingt het bestuur na te denken over de taakstelling van de stichting om te voorkomen dat de algemene reserve te snel uitgeput raakt. Ook de persoonlijke betrokkenheid wordt minder: steeds minder (jonge) mensen kennen onze organisatie en lopen er warm voor. Tegelijkertijd kunnen ook vragen gesteld worden over het nut en de noodzaak van onze stichting. Vóór 1989 was er sprake van hulp aan verdrukke en vervolgte christenen. Daarna, de eerste jaren na de Wende, was er grote armoede onder de bevolking, maar vandaag de dag zijn Hongarije, Roemenië en Slowakije volwaardige EU-lidstaten, weliswaar nog minder welvarend dan Nederland, maar toch. Hoe noodzakelijk is onze hulp nog? In oktober hebben we een ontmoetingsdag voor (oud) medewerkers en donateurs georganiseerd om de recente ontwikkelingen en de toekomst van Fundament te bespreken. We zitten in een afbouwfase, maar hiervoor hebben we wel drie tot vijf jaar uitgetrokken, met de verplichting een zorgvuldige overdracht van de taken.

STUDEREN IN NEDERLAND

De kerntaak van Stichting Fundament is het stimuleren van gereformeerde theologie. Fundament faciliteert de

mogelijkheid voor theologen uit Oost-Europa om hun kennis te verrijken door middel van een masterstudie aan de Theologische Universiteit in Utrecht. Deze studie is voor de student bedoeld als verbreding van de horizon en verdieping van zijn of haar inzicht. In de zomer van 2024 hebben we afscheid genomen van Szabolcz en Amalia Kiss en hun beide dochters Dorka en Jazmin. Ze zijn teruggegaan naar hun kerkelijke gemeente in Roemenië om daar hun taken weer op te pakken. Szabolcz heeft een masterstudie Nieuwe Testament gevolgd bij dr. Myriam Klinker en dr. Arco den Heijer. Hij heeft in dat kader onderzoek gedaan naar de opstanding. Het is hem gelukt zijn scriptie op tijd af te ronden en te verdedigen om zijn diploma in ontvangst te kunnen nemen. Ook namen we afscheid van Zsófia Bogyó uit Hongarije. Zsófia heeft haar masterstudie Church in the West gedaan onder leiding van dr. Stefan Paas en dr. Hans Schaeffer. Ook zij heeft haar studie met goed gevolg afgerond en daarnaast haar NT2 diploma (Nederlands als tweede taal) gehaald, een geweldige prestatie. Zsófia is parttime predikant en is daarnaast begonnen als docent op een middelbare school. Bovendien is ze gestart met een promotieonderzoek aan de universiteit van Debrecen. Gezien de financiële situatie van de stichting hebben we ervoor gekozen met één student per jaar verder te gaan. In augustus zijn Róbert en Bogi Lészai met hun kinderen Dániel en Hanna in Kampen gearriveerd. Evenals Szabolcz en Zsófia vorig jaar gaat ook Róbert voor de colleges naar Utrecht. Reizen per trein is comfortabel en hij kan onderweg rustig lezen. In zijn masterstudie Interculturele Gereformeerde Theologie richt hij zich op de vraag of de Roemeense gereformeerde kerken zullen kunnen overleven in de 21^e eeuw.

Hoewel door de digitalisering van het onderwijs de mogelijkheden voor Hongaarse gereformeerden om 'thuis' te studeren enorm zijn toegenomen, is dit Nederlandse studiejaar heel waardevol. De manier van studeren in Nederland is echt anders dan men thuis gewend is (veel zelfwerkzaamheid en eigen verwerking), maar ook een jaar lid zijn van een (grote) kerkelijke gemeente is een gewaardeerde ervaring. Leerzaam voor het werk in de eigen thuisgemeente.

Stichting Fundament geeft verder elk jaar financiële ondersteuning aan theologiestudenten aan de universiteit van Cluj. Een lange lijst bedankbrieven onderstreept het belang van deze ondersteuning voor de studenten. Velen zijn zonder deze financiële hulp niet in staat deze zesjarige studie te volgen.

De ouderlingenbonden uit Roemenië, Hongarije en Oekraïne kunnen al jaren een beroep doen op onze financiële ondersteuning in het kader van hun opbouwwerk. Veel predikanten hebben kleine gemeentes en zijn erg op zichzelf aangewezen, zodat ontmoeting en delen hen kan helpen. In Oekraïne is de situatie het afgelopen jaar nog moeilijker geworden, zeker in het Hongaarse deel van het land. Mannen worden opgeroepen voor het leger en ook predikanten zijn niet meer vrijgesteld van de dienstplicht. Ze kunnen worden opgepakt om in het leger te gaan dienen. Dit betekent dat er eigenlijk alleen nog oude predikanten in functie zijn. Een conferentie organiseren zit er dus echt niet in: veel te gevaarlijk. Maar omdat de nood in het land hoog is, doet de ouderlingenbond wel een beroep op ons hen te ondersteunen.

DIACONALE STEUN

Na drie jaar oorlog is de situatie in Oekraïne alleen maar verslechterd. De kerk probeert te helpen waar het kan met het verzorgen van maaltijden voor ouderen en door hen te voorzien van brandhout. Stichting Fundament geeft financiële ondersteuning. Er is behoefte aan een betere keuken om de maaltijden te kunnen bereiden. De hulp aan de Oekraïense kerkleden zal voorlopig nodig blijven en heeft onze prioriteit.

Róbert Lészai temidden van buitenlandse studiegenoten aan de Theologische Universiteit Utrecht.

Enkele projecten die wij ondersteunen zijn:

Berégszász (Oekraïne): een verzorgingshuis voor ouderen. Dit huis krijgt geen steun van de overheid terwijl het leven in Oekraïne erg duur is geworden. Pákozd (Hongarije): in dit dorp heeft de kerkelijke gemeente een broodoven gerealiseerd om op deze manier letterlijk

STUDENTEN VERLATEN KAMPEN EN GAAN NAAR UTRECHT

Sinds vele jaren huurt Stichting Fundament twee woningen in Kampen. Die zijn beschikbaar voor predikanten uit een van de Hongaarse Gereformeerde kerken die een jaar op uitnodiging van de stichting een

Het flatgebouw in Utrecht waar de door Stichting Fundament ondersteunde studenten voortaan zullen worden gehuisvest.

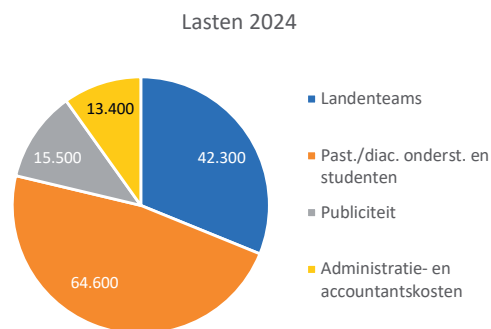
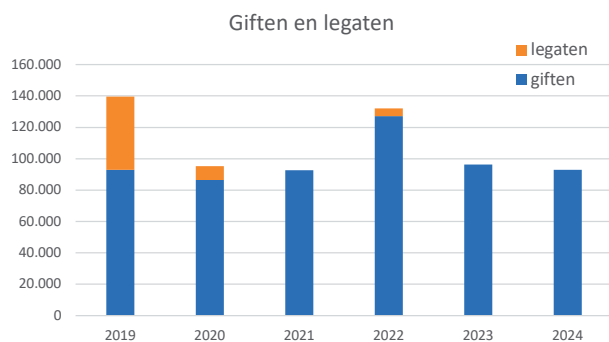
masterstudie volgen aan de Theologische Universiteit.

Het grote verschil met de andere internationale studenten die ook een masterstudie doen is, dat wij onze studenten de mogelijkheid bieden hun gezin mee te nemen. En onze ervaring is dat zo'n studiejaar in Nederland voor alle gezinsleden een geweldige ervaring is. Het betekent b.v. ook dat eventuele kinderen een jaar naar school of naar de kinderopvang gaan.

De gehuurde huizen zijn volledig ingericht, het gezin hoeft alleen eigen kleding en specifieke eigen dingen mee te nemen. Als de familie in de zomer vertrokken is, wordt het huis schoongemaakt, gecontroleerd en zo nodig wordt de inventaris aangevuld. De volgende bewoners komen in een schoon en opgeruimd huis. Omdat de Theologische Universiteit verhuist is naar Utrecht is het reizen vanuit Kampen een extra kostenpost. Bovendien is het voor

de student moeilijker om veel op te trekken met de andere internationale studenten. Daarom zijn we blij dat we woonruimte in Utrecht hebben gevonden waar we vanaf september onze Oost-Europese student kunnen huisvesten. De woningen in Kampen zullen worden ontruimd en de huur wordt opgezegd. Het is wel met pijn in het hart, een jaar lang optrekken met een gezin is elke keer een genoegen. Het appartement in Utrecht is duidelijk minder groot dan een huis in Kampen. En er is geen tuin, alleen een balkon. M.a.w. een gezin met meer dan 1 of 2 jonge kinderen kunnen we niet huisvesten. Het leven in Utrecht zal anders zijn. In Kampen zijn zowel de basisschool als de kerk om de hoek, integreren gaat eigenlijk vanzelf. In Utrecht zal men het meer zelf moeten doen, al hopen we wel een contactpersoon te vinden die de nieuwe bewoners gewijs kan maken.

BESTUURSVERSLAG 2024 STICHTING FUNDAMENT

brood uit te delen aan de mensen en hen in contact te brengen met het evangelie. We hebben een geldbedrag gegeven om dit project te kunnen starten. Lábatlan (Hongarije): de gemeente daar heeft grond aangekocht om de kerk te kunnen uitbreiden, zodat er meer gemeenteactiviteiten kunnen plaatsvinden. Tiszakerecsény (Hongarije): de kerkelijke gemeente heeft ondersteuning gekregen om de Roma in deze plaats te helpen integreren. Hun werk richt zich vooral op de Roma-kinderen en dit begint al met heel jonge kinderen. Allerlei activiteiten helpen deze gemeenschap bij de integratie. Roma hebben het niet gemakkelijk, de armoede is groot en veel mensen hebben nauwelijks onderwijs gehad. Kinderen hebben andere voorbeelden nodig dan hun ouders om zich beter te kunnen ontwikkelen.

SAMENWERKING

Stichting Fundament staat niet alleen als het gaat om ondersteuning van christenen in Oost-Europa. We werken samen met andere organisaties zoals Hulp Oost-Europa (HOE), Kom Over en Help (KOE), Christelijk Platform Oost-Europa (CPOE) en Open Doors. Bijna alle organisaties zijn zich aan het bezinnen op hun werkzaamheden, omdat in onze tijd veel veranderingen gaande zijn. Het is niet meer zo dat 'wij' komen brengen en 'zij' ontvangen. Nee, wederkerigheid is het woord dat met hoofdletters wordt geschreven. Wat leren we van elkaar, hoe kunnen we elkaar

versterken? Dit proces vraagt om bezinning, ontmoeting en keuzes maken voor een andere manier van werken.

Minimaal een keer per jaar is er een bestuursoverleg met Verre Naasten over gezamenlijke projecten. Met de TUU is regelmatig contact over studentenzaken en huisvesting voor internationale studenten.

In het afgelopen jaar is Csongor Kelemen toegetreden als bestuurslid. Csongor is een oud-student van Fundament en nu predikant op Urk. Hij heeft als geboren Roemeen een bijzonder waardevolle inbreng als bestuurslid. Hij kent de Hongaarse Gereformeerde kerken van binnenuit en heeft veel contacten in deze kerken.

Als bestuur zijn we dankbaar voor de mogelijkheden die wij het afgelopen jaar hadden om ons werk te doen. Het bezinningsproces over de toekomst van onze stichting is niet afgerond, we zitten er nog middenin. Het is onze bedoeling de afbouwplannen te delen met de Hongaarse gemeenschap en onze contacten daar. De verhuizing van de Theologische Universiteit naar Utrecht en als gevolg daarvan het afstoten van de studentenhuizen in Kampen is gaande. Onze hemelse Vader gaf gezondheid en kracht om het werk te doen. Dank aan alle donateurs en kerkenraden voor de giften die we mochten ontvangen. Biddend om Gods zegen gaan we verder met ons werk. «

Truus Teeninga-Oudman, secretaris

COLOFON

Eindredactie:
Peter Bergwerff

Reacties/berichten Nieuwsbrief naar:
e-mail: nieuwsbrief@stichting-fundament.nl

Technische realisatie:
Treffend & Co, Veenendaal

Bestuur Stichting Fundament:
voorzitter: drs. A.T. Houwen
secretaris: G.A. Teeninga-Oudman
penningmeester: J. G. de Leeuw
lid: P.A. Bergwerff
lid: ds. R.P. Heij
lid: ds. A.C. Kelemen
lid: ds. G. Meijer

Adressen Stichting Fundament:
post: postbus 499, 8000 AL Zwolle
e-mail: info@stichting-fundament.nl
website: www.stichting-fundament.nl

Adreswijziging naar:
donateurs@stichting-fundament.nl

Informatiemateriaal opvragen:
e-mail: info@stichting-fundament.nl

Giften:
Bankrekening nr. NL72 INGB 0003 9756 27
t.n.v. Stichting Fundament, Zwolle

ANBI
Fundament is een ANBI-instelling, bij de Belastingdienst bekend onder "Stichting Fundament", vestigingsplaats Kampen. ANBI nr. 8136.56.503 Giften zijn fiscaal aftrekbaar.

Legaten:
Indien u een legaat wilt nalaten kunt u de volgende zinsnede in een testament laten opnemen: "Ik legateer vrij van rechten en kosten aan de Stichting Fundament (K.v.K. Utrecht S41179166) een bedrag €".

Fundament
Iránytű
SAMEN GELOVEN SAMEN DELEN

QR-code gift:

Algemeen Niet-Bezonderde Instelling
ANBI